

Inhoudsopgave

11 Voorwoord

13 Inleiding

Verzamelaars en musea, bondgenoten of tegenpolen?

Cas Smithuijsen

PARTICULIERE EN PUBLIEKE VERZAMELAARS

29 **In Loving Memory**

Van particuliere collectie naar museum

Carel Blotkamp

In het proces van modernisering, professionalisering en verambtelijking van het museum is gaandeweg de houding tegenover particuliere verzamelaars, met name op het gebied van de moderne kunst, veranderd. Museumdirecteuren en conservatoren profileerden zich als beschermers van die kunst, als connaisseurs en talent scouts, rollen die voorheen door verzamelaars werden gespeeld. Om een goede verstandhouding en samenwerking tussen beide partijen te bewerkstelligen is een mentaliteitsverandering nodig waarbij men elkaars activiteiten met belangstelling en een open, onbevooroordeelde houding volgt.

49 **"Alleen dingen van waarde"**

Verzamelaars Dirk en Liesbeth Nienhuis en conservator Titus Eliëns over de uitdaging van het verzamelen

Suzanna de Sitter

In de laatste twee fasen van een verzamelloopbaan krijgt een particuliere collectie publieke betekenis door tentoonstellingen en publicaties, volgens verzamelaar Dirk Nienhuis van de Collectie Meentwijk. Dan rijst ook de vraag

naar de uiteindelijke bestemming van de collectie: onderbrengen in een museum, zelf een museum oprichten, nalaten aan de kinderen, verkopen via een veilinghuis? In die fasen kunnen verzamelaars en musea elkaar ontmoeten en van dienst zijn, aldus Titus Eliëns van het Gemeentemuseum Den Haag. Voor musea telt daarbij ook het grotere belang: de Collectie Nederland.

67 **Gedeeld belang**

De betekenis van professioneel advies en persoonlijke betrokkenheid voor verzamelaars Eijk en Rose-Marie de Mol van Otterloo en adviseur Frits Duparc

Suzanna de Sitter

Museumdirecteuren en conservatoren speelden een belangrijke rol in de opbouw van de collectie van Eijk en Rose-Marie de Mol van Otterloo. Op hun beurt betekenen zij veel voor individuele musea en het openbaar kunstbezit in Nederland en de Verenigde Staten. Een open en respectvolle houding, die rekening houdt met de wensen van collectioneers, plaveit de weg naar waardevolle transacties, menen zij. Adviseur Frits Duparc, voormalig directeur van het Mauritshuis, paart een dergelijke houding aan erkenning van het belang van verzamelaars voor musea.

83 **Een particuliere collectie als bron van museale inspiratie**

De zorgvuldige verwerving van de collecties Visser en Van Eelen-Weeber in het Kröller-Müller Museum

Suzanna de Sitter

Het Kröller-Müller Museum heeft de afgelopen decennia twee collecties verworven van verzamelaars die zich richtten op beeldende kunstenaars uit de internationale avant-garde van de jaren zestig tot negentig en die mede de koers in het verzamelbeleid van het museum bepaalden. Doorslaggevend in de keuze waren overwegingen van interne samenhang binnen de museumcollectie: een juiste relatie met de aanwezige kunstwerken was het uitgangspunt.

97 **Collectioneren en schenken in samenspraak**

Museumdirecteur Sjarel Ex en verzamelaar nieuwe stijl Han Nefkens exploreren alternatieve vormen van samenwerking

Suzanna de Sitter

Museum Boijmans Van Beuningen is volgens directeur Sjarel Ex een verzamelaarsmuseum bij uitstek. Naast de vele schenkingen door particulieren onderhoudt het museum actieve contacten met collectioneuren en er wordt gewerkt aan een speciaal depot waar ook zij terecht kunnen met hun collecties. Een bijzondere relatie heeft Ex met weldoener, schenker en financier Han Nefkens, die het museum bij aankopen ondersteunt en via verschillende eigen organisaties initiatieven in de kunst en modewereld mede financiert.

111 **"Gesprekken met zielsverwanten"**

Verzamelaar Kai van Hasselt en curator Martijn van Nieuwenhuyzen op zoek naar dialoog en nieuwe allianties

Suzanna de Sitter

Net als musea dragen particuliere verzamelaars verantwoordelijkheid voor het openbaar kunstbezit, vindt de jonge collectioneur Kai van Hasselt. In dienst daarvan staan de overdracht van kennis en uitwisseling van gedachten met andere (potentiële) verzamelaars, bijvoorbeeld via een verzamelaarscursus. Tot die verantwoordelijkheid rekent hij ook de ontwikkeling van een verzamelethiek en het actief zoeken naar nieuwe kunstliefhebbers: modern, jonger, met een andere of dubbele culturele achtergrond en bereikbaar via andere media dan de old boys. Nadenken over vernieuwing houdt ook Martijn van Nieuwenhuyzen, curator bij het Stedelijk Museum in Amsterdam, bezig. Dit museum haalt de oude banden met kunstenaars en particuliere verzamelaars stevig aan en zoekt nieuwe allianties.

129 **Stimulerende uitwisselingen**

Ger Luijten, hoofd Rijksprentenkabinet, en kunstliefhebber en oud-voorzitter van de Vereniging Rembrandt Jan Maarten Boll over delen in de vreugde van het verzamelen van kunst op papier

Suzanna de Sitter

Vele particuliere verzamelaars wisten in de loop van de afgelopen eeuwen als schenkers hun weg naar het Rijksprentenkabinet te vinden. Met als gevolg een rijke en veelzijdige collectie prenten, tekeningen en allerlei deelcollecties waaronder sinds enige tijd ook grafiek en tekeningen van Nederlandse kunstenaars uit de tweede helft van de 20^e eeuw. Een van die schenkers is Jan Maarten Boll, kunstliefhebber en tot medio 2009 voorzitter van de Vereniging Rembrandt. Hij heeft in die hoedanigheid menig belangrijk kunstwerk, ook uit particuliere verzamelingen, naar de juiste plek helpen loodsen.

149 **Delicate kwesties**

Verzamelaar en voorzitter van de Vereniging Rembrandt Martijn Sanders en curatoren van bedrijfscollecties over de morele en maatschappelijke verantwoordelijkheid voor het openbaar kunstbezit

Suzanna de Sitter

Martijn Sanders is een gepassioneerd verzamelaar. Samen met zijn vrouw Jeannette bracht hij een collectie internationale hedendaagse kunst bijeen door geliefde kunstenaars standvastig in hun ontwikkeling te volgen. De Vereniging Rembrandt, waar Sanders voorzitter van is, heeft een onafhankelijke positie als intermediair tussen collectioneurs en musea. Daarnaast fungeert de vereniging als het geweten van het openbaar kunstbezit, ook als bedrijfscollecties daar deel van uitmaken. Curatoren en betrokkenen bij bedrijfscollecties over de kwetsbaarheid van dergelijke collecties, het belang van corporate cultural responsibility en verrassende samenwerkingsverbanden met musea.

SCHENKINGSMODELLEN

173 **De kunst van het geven**

Eigentijds mecenaat in het openbaar kunstbezit

Huub Blankenberg

Het komt regelmatig voor dat de Vereniging Rembrandt wordt benaderd door particulieren die een of meerdere werken en soms hun hele collectie willen schenken (bij leven, met de 'warme hand') of nalaten (na overlijden, met de 'koude hand'). Zij vragen advies over de gang van zaken en de keuze van een museum. Het kan ook gebeuren dat men een geldbedrag wil schenken of nalaten, of een bepaald museum een bepaalde bruikleen of schenking wil toezeggen. Wat zijn dan de opties? Een handreiking aan toekomstige kunstmecenasen.

185 **De kwijtscheldingsregeling**

Betaling van successierechten met kunstwerken

Rudi Ekkart

Wie een nalatenschap met kunstwerken van nationaal belang aanvaardt, kan zich door de successierechten genoodzaakt zien (delen van) die collectie te veilen om aan de fiscale financiële verplichtingen te kunnen voldoen. De kwijtscheldingsregeling Betaling successiebelasting in de vorm van kunstvoorwerpen biedt uitkomst. Volgens deze regeling wordt bij de overdracht van kunst 120% van de taxatiewaarde van het kunstwerk (of de collectie) in mindering gebracht op de successierechten. Een win-winsituatie voor de erfgenamen en de Collectie Nederland, verspreid over musea en andere openbare instellingen.

193 **Overwegingen bij schenkingen en legaten aan musea**

195 Epiloog

Dansers op het zelfde koord

De bijzondere wisselwerking tussen kunstverzamelaars, musea en de
Vereniging Rembrandt

Huib Blankenberg

205 Literatuurlijst

207 Over de auteurs

208 Colofon